

Проблеми цивільного й трудового права

ПРОЦЕНТНЫЙ ЗАЕМ В СИСТЕМЕ ФИНАНСОВЫХ УСЛУГ Янишен В.П.

Проанализирована правовая природа и выделены характерные черты договора процентного займа. Осуществлено разграничение между договорами займа и кредитным договором. Рассмотрена судебная практика по данному вопросу.

Ключевые слова: договор займа, проценты, кредитный договор, финансовая услуга.

A PERCENTAGE LOAN IS IN THE SYSTEM OF FINANCIAL SERVICES Yanishen V.P

Law nature is analysed and the personal lines of agreement of percent loan are selected. Differentiating between the agreements of loan and the credit agreement is carried out. Judicial practice is considered on this issue.

Key words: agreement of loan, percents, credit agreement, financial service.

Надійшла до редакції 29.12.2009 р.

УДК 341.9

А.А. Степанюк, канд. юрид. наук
*Національна юридична академія України
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА

Дослідження загальних засад міжнародного приватного права неможливе без з'ясування його генези, еволюційного шляху, історичного розвитку. Без детального аналізу навряд чи можна визначити його сутність, глибинну есенціальність засадничих категорій, предметну специфіку, методологічне підґрунтя й принципову наповненість. Історичний аспект міжнародного приватного права

був у полі зору деяких науковців. Серед тих, хто займався фундаментальними дослідженнями цієї сфери права слід назвати таких дослідників, як М.І. Брун, В.О. Канашевський, В.І. Кисіль, Л.А. Лунц, О.О. Мережко, А.А. Рубанов та ін. Водночас багато питань залишилися осторонь або видаються спірними чи невизначеними, що й зумовлює подальші теоретичні осмислення розвитку цієї га-

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

лузі права. Мета даної статті – спроба систематичного аналізу різних етапів розвитку міжнародного приватного права.

Більшість представників міжнародного приватного права не пов'язує його виникнення з періодом античності, а датують його зародження періодом середньовіччя. Деякі ж науковці вивчення історії міжнародного приватного права розпочинають із часів Стародавньої Греції й Риму, адже на той період були вже відомі латинські формули прив'язок (*de conflictu legum* – про колізію законів; *lex fori* – закон суду; *lex loci celebrationis* – закон місця укладання угоди; *lex loci commissi* – закон місця вчинення дії та ін.), якими й досі оперує міжнародне приватне право.

Поштовхом до розвитку цієї сфери права вважають кінець Римської імперії, коли вона розпалася на декілька міських співтовариств, кожне з яких мало свої магістрати, власну юрисдикцію й певною мірою власну систему міжнародного приватного права. Кожен житель був пов'язаний доміцілієм або громадянством з Римом, з однією або декількома провінціями, причому так, що одна людина могла бути громадянином декількох міських співтовариств одночасно, а значить, підпадати під декіль-

ка юрисдикцій, в результаті чого поставало питання про застосовуване право. Правові колізії тут виникали також через протистояння персонального й територіального начал, що одночасно претендували на панування.

У VI – XI століттях з приходом варварів на територію Римської імперії набрала обертів система персонального закону. На той період це означало, що кожен, так би мовити, носив із собою «свої» закони, а для вирішення суперечок суддя повинен був з'ясувати, хто за якими законами живе або бажає жити, ставлячи для цього кожній зі сторін процесу запитання: «*Qua lege vivis?*» («За яким законом живеш»), «*Quale habeant legem ex natione?*» («Який закон громадянства сторін?»). У подібних випадках маємо перший відступ від персонального статуту на користь вибору закону [2, с. 36]. Як вирішувалися виникаючі колізії за такої диверсифікації, сьогодні встановити досить важко, крім посилення правил про те, що (а) здатність на укладення контракту пов'язувалася з особистим законом сторони, (б) спадкування регулювалося за законом померлого, (в) майнова трансакція вирішувалася за законами її місця вчинення, (г) при деліктах застосовувався

закон того, хто спричинив шкоду, (д) шлюбні відносини регулювалися за законом чоловіка [8, с. 17]. Наведене можемо вважати прикладами еволюції колізійної частини міжнародного приватного права.

Умови для повноцінного існування міжнародного приватного права склалися в Європі наприкінці епохи Середньовіччя. Адже лише з розвитком промисловості, торгівлі, появою торговельних шляхів, міст-ярмарків, з інтенсифікацією процесів міграції, з посиленням мореплавства тощо з'явилась потреба в регламентації колізій різномісцевих законів. На півдні Альп мало місце зростання італійських міст (Верони, Генуї, Флоренції, Болоньї, Мілану, Пізи, Падуї), які вибороли незалежність і мали свої статuti (від *statuta* – правові кодифікації місцевих звичаїв, розпорядження місцевої влади). Поряд з ними розвивалося й римське право – загальне для всіх міст італійського Середземномор'я. Будучи визнаним як світове, римське право фактично мало силу для всіх країн Західної Європи, однак паралельно з ним існувало право окремих міських громад. Вступаючи в протиріччя між собою, а також з римським правом, означені правові системи породжували реальні правові колізії. Перед

тогочасними юристами постає нагальна необхідність пристосовувати тексти *Corpus Juris Civilis* до вимог часу й до потреб міжміського спілкування. Розмаїття муніципальних законів, поширення торгівлі між містами вимагали певної поваги до чужоземних законів, що спричинило поштовх для подальшого розвитку міжнародного приватного права [9, с. 17, 18].

Господарські відносини нового зразка, що виходили за межі окремих феодальних держав, спричинили появу доктрини міжнародного приватного права на підставі вивчення в італійських університетах текстів давньоримських юристів. Складність аналізу означених текстів вимагала пояснень, тлумачень, які розміщалися між рядками текстів і нерідко заходили на поля рукопису. Від таких трактувань і пішло слово «*glossa*», тобто коментар на полях до текстів стародавніх рукописів. Осіб, які цим займалися почали йменувати «глюсаторами». Для перших кроків представників доктрини міжнародного приватного права – глюсаторів – було характерним намагання будь-що пристосувати тексти римського права до вирішення колізійних проблем сучасності.

Питання зіткнення різно-

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

місцевих кутюмів (від франц. *coutume* – правовий звичай) стали предметом політичних договорів окремих міст. Так, Генуя й Павія в 1140 р., Парма і Кремона в 1183 р. гарантують, що їх підданих будуть судити за місцевими звичаями або статутами, тобто починає формулюватися конфліктна норма *lex fori* [1, с. 5]. Для міжнародного приватного права цієї доби притаманні допуск і ренесанс римського права, його пристосування до існуючих реалій, прихильність до наукових розробок, широка підтримка діяльності університетів і вчених-юристів, яка намагалася окреслити шляхи розв'язання колізій різномісцевих кутюмів.

Першим, хто порушив цю важливу проблему міжнародного приватного права, був Магістр Алдрік (*Magister Aldricus*). Наприкінці XII ст. його зацікавило таке питання: якщо один суд розглядає спір людей різних провінцій, які мають різні звичаї, то звичаєм якої з них повинен він керуватись? Відповідь: суддя має застосовувати право, яке він визнає кращим і кориснішим [2, с. 37]. Іншими словами, за цією формулою можна вбачати проголошення вільного розсуду, самостійного підходу й незв'язаності юрисдикційних органів у питанні щодо вибору компетентного

правопорядку.

«Глоса Аккурсія» (1228 р.) – перша вказівка на вирішення колізійної проблеми. Названа вона так від імені глосатора Франциска Аккурсія. У ній ставилося питання про можливість застосування статутів Модени до громадянина Болоньї. Відповіддю була неможливість такого використання через те, що ці статuti є обов'язковими тільки для громадян Модени з обґрунтуванням цього положення на підставі Конституції (380 р.) імператорів Граціана, Валентиніана й Феодосія «Про затвердження віри у святу Трійцю». Вона проголошувала: «Ми бажаємо, щоб усі народи, які управляються владою нашої милості, були в тій вірі, яку божественний апостол Петро передав римлянам». Як пояснює глосатор, на думку імператорів, закон є обов'язковим для тих народів, якими вони правлять, а значить, для тих, хто їм не підвладний, закон не є обов'язковим. А тому болонський громадянин не може бути підлеглим дії моденського статуту. Очевидним досягненням для міжнародного приватного права від цієї глоси є положення про те, що одна правова система не може бути універсальною для вирішення всіх правових колізій приватноміжнародного характеру.

Творчість глосаторів віддзеркалювала потреби зовнішнього господарського обороту, товарно-грошових відносин, розвитку економічних зв'язків середньовічних міст, хоча конфлікти тут вирішувались емпірично, без будь-якої методологічної бази. Еволюція права в цей період не залежала від указівок суверенних настанов, а тому міжнародне приватне право було результатом правової доктрини. Суб'єктами формування цього права стали італійські і французькі юристи, університетські науковці (Ж. де Ревіньї, п. Бельперш, ч. да Пістотойа, А. да Рошате та ін.), і саме їм належить першість у становленні й розвитку міжнародного приватного права доби Середньовіччя.

Школу глосаторів змінила школа постглосаторів (або коментаторів), які не обмежувалися простим викладенням глос – коротких поміток до текстів римського права, а намагались писати до них коментарі, пристосовуючи норми римського права до відносин Середньовіччя. Розроблення колізійних норм здійснювалось на новому рівні через намагання теоретично розробити окремі положення міжнародного приватного права.

Родоначальником цієї галузі права називають Бартола

(Bartolus de Saxoferrato) (1314 – 1357 pp.) – професора в Пізі й Перуджі, який у своїй дисертації означив 9 сфер міжнародного приватного права; ось деякі з них: контракти, делікти, спадкування з обґрунтуванням для них колізійних прив'язок *lex loci contractus*, *lex loci solutionis*, *lex fori*. Значення його доробку передовсім у тому, що на низку казусів конфліктної практики він надав рішення, багато з яких і досі використовуються в сучасному законодавстві, практиці й науці, а його поділ статутів на реальні, персональні і змішані став визначальним для еволюції міжнародного приватного права на подальші 5 віків [2, с. 39, 40]. Подібне розмежування статутів мало більше технічний, аніж юридичний характер, а тому його не можна вважати підґрунтям для міжнародного приватного права. Але цей вчений уперше вирішив поділити відносини на елементи й для кожного з них намагався відшукати територіальну прив'язку.

На підставі вчень Бартола його учень Бальд (Baldus de Ubaldis) (1327 – 1400 pp.) починає з того, що поділяє статuti на ті, що стосується осіб, речей чи дій, потім класифікує їх на дозвільні й заборонювальні, обмежувальні, пільгові. Учений намагається з'ясувати підстави

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

компетенції законів не тільки в діалектичних міркуваннях, а у суспільних відносинах своєї епохи, у природі сімейних відносин, у природно-правових уявленнях, що можна вважати спробами пояснити використання тих чи інших формул для прив'язки суспільних відносин з міжнародними характеристиками до певної системи права.

І хоча середньовічні юристи не спиралися на достатні теоретичні напрацювання при виробленні вказаних принципів, вони на підставі емпіричного досвіду змогли виробити колізійні прив'язки, які й на сьогоднішній день є дійовими механізмами в пошуках необхідного права, що діють у сучасному законодавстві й використовуються нинішньою практикою.

Подальше розв'язання виникаючих конфліктів пов'язують з іменем Ш. Дюмулена (Charles Dumoulin, Carolus Molinaeus, du Moulin (1500 – 1566 pp.) – видатним юристом, представником торговельного стану, родоначальником так званої автономії волі, коментатором кутюмів, першим, хто запропонував вирішувати їх конфлікти на підставі явної чи гіпотетичної волі сторін суспільних відносин.

Феодальна роздробленість європейських країн і стро-

катість місцевих кутюмів вплинули на необхідність пошуків інших підходів до розв'язання колізій приватноміжнародного характеру. Тому на зміну глосаторам і постглосаторам прийшли статутарії (від лат. *statuta* – закон, збірник законів, кодифіковані звичаї, урядові розпорядження). Родоначальником цього напрямку вважають ученого-правника, феодала з Бретані, завзятого прибічника її звичаїв і локальної автономії Б. Д'аргентре (*Argentraeus, d'Argente*) (1519-1590 pp.). Його роботу «Коментарі до кутюмів Бретані» в історії розглядуваної царини юриспруденції пов'язують прояв феодальної реакції на міжнародне приватне право, а також точки зору, згідно з якою (а) всі кутюми територіальні, (б) закон місцезнаходження речі визначає права на неї, (в) закон місцезнаходження особи визначає право- й дієздатність особи. Із часів статутної теорії більшість законодавців і теоретиків одностайні в тому, що права на рухоме майно й особисті права осіб регулюються законами доміцилію.

Незважаючи на свій механістичний (автоматичний) характер, статутна теорія, як перша методологічна основа вирішення колізій приватноміжнародного характеру, знайшла

своїх прихильників серед численних правників у багатьох країнах. Так, Ш. Дюмулен, Фелікс, Ж. Буйе, Н. Рокко, Ф.К. Савіньї та інші, проголосували (правда, з певними поправками й обмеженнями) доцільність поділу статутів.

Наступний етап розвитку міжнародного приватного права пов'язується з голландською правовою школою XVII ст., де територіальна концепція Б. Д'Аржентре доповнилась ідеями суверенітету, сприяла виникненню теорії *comitas gentium*, або *comity*. Ця теорія пояснювала, що застосування іноземного права не є обов'язковим і допускається, коли це не зашкоджує суверенітету провінції і лише через міжнародну ввічливість (люб'язність, добру волю, гостинність, благовоління, милість тощо). Родоначальником ідеї *comitas* вважають Поля Войе (Paul Voet).

У 1756 – 1811 рр. з'явилися перші кодифіковані законодавчі акти міжнародного приватного права, які базувалися в основному на статутній теорії, наприклад, Баварський кодекс (*Codex Maximilianeus Bavaricus Civilis*) (1756 р.), Пруське уложення (*Allgemeine Landrecht*) (1794 р.), Французький цивільний кодекс (*Code civil*) (1804 р.), Австрійський цивільний кодекс (*Allgemeines Burgerliches Ge-*

setzbuch) (1811 р.) та ін.

З ім'ям Ф.К. Савіньї, видатного німецького вченого, який у 1849 р. видав 8-й том «*System des Romishen Recht*» («Системи сучасного римського права»), пов'язують появу так званого класичного міжнародного приватного права. Учення цього науковця базувалося на ідеї міжнародно-правового спілкування, правової спільноти, а тому він пропонував для кожного конфлікту в міжнародному приватному праві використовувати прив'язку до *Sitz des Rechtsverhältnisse* (осілості, доміцилю правовідносин). На його думку, це дозволить отримати однакове вирішення колізій незалежно від місця суду. Водночас вирішальною визнавалася воля сторін, які можуть підкорити свої відносини певному правопорядку. Інша заслуга Ф.К. Савіньї у тому, що він підвів теоретичну наукову базу для аргументації політики національного об'єднання, оскільки державне подрібнення заважало розвитку торговельно-промислового обороту. Він же обґрунтував і пріоритет прив'язки *lex domicilii*, адже міграція населення й породжена нею строкатість національного складу заважала стабільності торговельного обороту.

Епоха національного об'єднання Італії, а також ба-

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

жання закріпити панування за тими, хто емігрував у інші країни стали поживним підґрунтям для появи романської течії (або національної концепції) міжнародного приватного права. Її родоначальник, Паскуаль Станіслао Манчіні (Mancini) (1817-1888 рр.) у роботі «*Della nazionalita come fundamento del diritto delle genti*» 1851 р. («Про громадянство (національність) як основу міжнародного права»), підкреслював основоположний характер національного закону, тобто закону громадянства, тобто держави, до якої особа належить за своїм громадянством. Учений вважав, що національний закон повинен слідувати за кожною особою, тому пріоритет завжди має надаватися національному законодавству. Згідно із цією теорією національність – основний колізійний принцип міжнародного приватного права. З його погляду, складовими елементами громадянства є ландшафт країни, її клімат, релігія, життєві звичаї, мова, расова належність народу, його історичні традиції, що все вкупі створює духовну єдність через загальне усвідомлення (*coscierza*) громадянства. Особисті права окремого індивіда, вважав науковець, також визначаються тільки його громадянством [2, с. 53]. Концепцію

національності сприйняли в Італії, Франції, Бельгії та в деяких інших країнах Західної Європи. Ідеї П.С. Манчіні знайшли втілення в Італійському Цивільному кодексі (1865 р.), Німецькому Цивільному уложенні (1896 р.), Японському Цивільному кодексі (1898 р.), Гаазьких конвенціях з міжнародного приватного права (1900-1905 рр.), Бразильському Цивільному кодексі (1916 р.) [5, с. 134-135].

Бажання Англії та США підпорядкувати іноземців власному праву характеризує розвиток міжнародного приватного права в XIX – XX століттях. У цю добу виникла так звана доктрина придбаних прав (*vested rights, droits acquis, erworbene Rechte*). Суть цієї теорії досить проста: суб'єктивні права й обов'язки, набуті фізичними та юридичними особами під дією іноземної системи права, зберігають своє значення і знаходять свій захист в інших правових системах і не можуть бути визнані незаконними чи неіснуючими. Представники цієї доктрини (Д. Сторі (1779 – 1845 рр.), А. Дайсі (1835 – 1922 рр.) вважали, що судам належить застосовувати власне, а не іноземне право. Паралельно можуть визнаватись і виконуватись права, які виникли на підставі іноземного закону. Проголошувався пріоритет тери-

торіального начала, визначення дієздатності на підставі доміцелію, надання чинності іноземному праву тільки завдяки міжнародній ввічливості, за твердження недоторканності прав, що виникли під дією іноземних законів [3, с. 52]. Панування територіального начала пояснюється домінуванням Англії у світовій торгівлі до кінця XIX ст., а також США з початку їх визнання на американському континенті як держави. Ці держави поставили за мету визначити за своїм правом угоди з іноземцями, поширити місцеве право на чисельних іммігрантів із-за кордону [5, с. 144].

У міжнародному приватному праві певний розвиток мала так звана універсалістська концепція, представники якої (Т. Ассерер, А. Вейс, Л. Бар, Е. Цительман, Е. Франкенштайн, Ф. Лоран, А. Дайсі та ін.) намагалися вивести єдині колізійні правила й універсальну систему колізійного права з довільно вибраних аксіом персонального й територіального начал та вищих принципів права цивілізованих народів, які були б обов'язковими для всіх держав. Указана доктрина не витримала перевірки практикою й зазнала критики з боку партикуляристської теорії права (Ф. Кан, Е. Бартен, Д. Анцилотті, К. Цвайгерт, Дж. Чешир,

А. Бустаманте та ін.) [4, с. 65].

В англо-американському праві розвиток отримала доктрина прагматизму, або позитивізму, представники якої заперечували існування вихідних засад для побудови колізійних норм, визнаючи необхідність утворення міжнародного приватного права на емпіричній основі. Це дало поштовх появи у США різноманітних доктрин міжнародного приватного права, приміром, теорії: придбаних прав (О. Холмс, Дж. Біль, А. Дайсі), місцевого права (У. Кук), теорії урядового інтересу (Б. Каррі), належного права в належному суді (А. Еренцвейг), про кращу норму права (А. Лефлар), нових справжніх правил (Л. Крамера) та ін. [7, с. 61-64]. Відзначимо, що еклектичні погляди американської доктрини знаходять відбиття в прийнятих Зводах колізійного права.

Інтеграційні процеси в повоєнній Європі, необхідність налагодження співробітництва між капіталістичними й соціалістичними країнами сприяли поверненню до класичних засад вирішення колізій [3, с. 55, 56]. У цей час зросла чисельність біженців і переміщених осіб, іноземних працівників, розширилися ділові контакти підприємців. Були прийняті нові конституції, які визначали нові

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

юридичні цінності й пов'язувалися з оновленням законодавчої політики й моралі. Усе це поставило на порядок денний необхідність оновлення міжнародного приватного права, прийняття законів про міжнародне приватне право, гармонізацію судової практики [7, с.35].

Що стосується вітчизняного міжнародного приватного права, то історія його розвитку розпочалася лише з ХІХ ст. Серед перших представників цього напрямку аналітичної юриспруденції можна згадати Д.І. Мейера, який у роботі «Чтения о русском гражданском праве» (1858 – 1859 р.р.) окрему увагу присвятив дії закону щодо часу, місця і осіб. Колізійне право було викладено в «Основания частной международной юрисдикции» (1865 р.) М.П. Івановим. Цивілістичної концепції міжнародного приватного права дотримувався К. І. Малишев у праці «Курс общего гражданского права России» (1878 р.). Значний внесок у розвиток вітчизняного міжнародного приватного права зробила праця Ф.Ф. Мартенса «Современное международное право цивилизованных народов» (1896 р.). Початок ХХ ст. ознаменувався появою робіт П.Є. Казанського «Введение в курс международного права» (1901 р.), «Учебник международного пра-

ва публичного и гражданского» (1902 р.). У цей же період виходять друком «Очерки по систематике международного частного права» 1915 р. О.О. Піленка, «Очерк международного частного права» Б.Е. Нольде, ряд робіт М.І. Бруна, наприклад, «Очерки истории конфликтного права» 1915 р., «Введение в международное частное право» 1915 р., «Публичный порядок в международном частном праве» 1916 р. тощо.

Радянський період розвитку характеризувався значними науково-теоретичними досягненнями. Особливо слід відзначити роботи О.М. Макарова «Основные начала международного частного права» 1924 р., В.М. Корецького «Проблемы частного международного права в договорах, заключенных советскими республиками с иностранными государствами» 1922 р., «Оговорка о взаимности в международном частном праве» 1925 р., «Международное хозяйственное право» 1928 р., «Очерки англо-американской доктрины и практики международного частного права» 1948 р. та ін. А.Г. Гойхбарга «Международное право» 1928 р., І.С. Перетерського і С.Б. Крилова «Международное частное право» 1959 р., Л.А. Лунца «Курс международного частного права» 1959-1966 р.р., Г.К. Матвеева, Ю.Г. Матвеева «Международное

частное право как отрасль советского права» 1980 р. та ін.

На законодавчому рівні норми міжнародного приватного права були фрагментарними, неповними, недосконалими. У той же час у радянську добу УРСР стала членом багатьох урядових і неурядових міжнародних організацій (приміром, системи ООН). У цей же час було укладено значну кількість міжнародних договорів, особливо двосторонніх, що стосувалися питань регулювання приватно-міжнародних відносин.

Стан міжнародного приватного права після проголошення Україною незалежності зумовлювався розбудовою ринкових відносин, скасуванням державної монополії на зовнішньоекономічну діяльність, виходом національних суб'єктів господарювання на

світовий ринок, диверсифікацією приватних контактів між суб'єктами різної національної належності. У цей період побачили світ праці таких учених з міжнародного приватного права, як А.С. Довгерт, В.І. Кисіль, В.М. Коссака, О.О. Мережко, Г.С. Фединак та ін.

А новий історичний виток міжнародного приватного права позначився прийняттям 23 червня 2005 р. Закону України «Про міжнародне приватне право», але його аналіз – завдання майбутніх публікацій авторки.

Як бачимо, міжнародне приватне право долало довгий еволюційний шлях, на якому віддзеркалювалася правова політика кожної історичної епохи, що завжди породжувало специфіку правового регулювання приватно-міжнародних відносин.

Список літератури: 1. Брун М.И. Очерки истории конфликтного права. – М., 1915. – 106 с. 2. Вольф М. Международное частное право. – М.: Гос. изд-во иностр. лит., 1948. – 703 с. 3. Кисіль В.І. Міжнародне приватне право: питання кодифікації. – К.: Україна, 2005. – 480 с. 4. Лебедев С.Н. О природе международного частного права // Сов. ежегод. междунар. права, 1979. – М.: Наука, 1980. – С. 61-80. 5. Луниц Л.А. Курс международного частного права: В 3-т. – М.: Спарк, 2002. – 1007 с. 6. Мережко А.А. Коллизионное право США. – Киев: Юстиниан, 2003. – 136 с. 7. Міжнародне приватне право. Актуальні проблеми / За ред. А. Довгерта. – К.: Укр. центр правн. студій, 2001. – С. 61-64. 8. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2005. – №32. – Ст. 422. 9. Cheshire's Private International Law by P.M. North. – London.: Butterworth. – 1974. – 740 p.

ИСТОРИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ МЕЖДУНАРОДНОГО ЧАСТНОГО ПРАВА

Степанюк А.А.

Статья посвящена исторической эволюции международного частного права, определению наиболее важных периодов и доктрин с кратким анализом его некоторых теоретических положений.

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

Ключевые слова: история, эволюция, концепция, доктрина, теория международного частного права.

HISTORICAL ASPECTS OF THE PRIVATE INTERNATIONAL LAW

Stepanyik A.A.

This article is devoted to the historical evolution of the Private International Law, determination of its most significant periods and doctrines with a brief analysis of some theoretical issues.

Key words: history, evolution, conception, doctrine, theory of the Private International Law.

Надійшла до редакції 03.12.2009 р.

УДК 349.2

В.В. Єрмоєнко, канд. юрид. наук, доцент
Національна юридична академія України
імені Ярослава Мудрого, м. Харків

КОЛІЗІЇ МІЖ ЗАКОНАМИ УКРАЇНИ ПРО ПРАЦЮ

Суттєве значення для правильного застосування норм трудового права має вирішення будь-яких колізій між нормативно-правовими актами законодавства про працю. А що стосується колізій між законами про працю, то ситуація набуває особливої актуальності з огляду на те, що в судовій практиці ніколи не опрацьовувалися правові позиції щодо вирішення останніх.

Метою цієї статті є розроблення пропозицій щодо способів вирішення такого роду колізій. Ці пропозиції мають своє підґрунтя в логіці системи

законодавства про працю, а тому можуть безпосередньо застосовуватися судами при вирішенні відповідних спорів. Їх послідовне впровадження в практику потребує використання їх Верховним Судом України при підготовці роз'яснень з питань, що виникають при розгляді судами справ.

Наукові дослідження цієї проблеми до цього часу не здійснювались. Лише в одній із науково-практичних робіт докладно аналізуються зміст і питання застосування ст. 4 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП), яка не допускає